אף מה שבגת מפני טיפות יין

שבגרגותני המתערב בגת וא"ת והלא

מסתמא יש בגת יותר מששים מטיפת

יין הגרגותני ואמרינן לקמן בפ"ב

(דף סו.) חמרא חדתא בעינבי רבא

אמר בנותן טעם וקיימא לן כרבא

לגבי אביי וכי תימא כיון דבגת נמי

איכא יין עם הענבים וה"ל מין במינו

דבמשהו ולא בטיל אכתי תיקשי לימא

סלק מינו דהיינו יין כמי שאינו

ושאינו מינו דהיינו הענבים שבגת

רבה עליו ומבטלו כדס"ל נמי לרבא

בפרק גיד הנשה (חולין דף ק:) גבי

חתיכות של דג טמא וי"ל דס"ל כאביי

דאמר חמרא חדתא בעינבי במשהו

ולית ליה נמי סלק את מינו כמי שאינו

עוד י"ל דמיירי הכא כגון שיש הרבה

יין ביחד בגת והוה ליה מין במינו במשהו ואפי׳ לרבא אסור והשתא

ל) [לקמן על: עב:], ב) [לקמן עב:], ג) [יבמות

קכב. ע"ש בפרש"י חולין

מח. עו,ן, ד) איין, יעב״ד,

ה) רש"א גורס הך דמשנה אחרונה כו' מוך הקושיא

וע"ם, ו) ר"מ מ"ו ורם"ל

וע ש, ז) ל מ מידונש מו גורס ונשאו ונתנו ביין שבחבית, ז) [עב: ד"ה אמר

להון, ה) רש"א מ"ו,

גליון הש"ם

תום' ד"ה אכל כסה"ד ככל איסורין שכתורה.

םה א מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הלכה יא סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי קכג סעיף כ: סו ב עי במיי שם הלכה

יא ובכ"מ שם טוש"ע ינו וכל נו עם פוע י"ד שם סעי' כא: סו ג מיי' שם הלכי ועיין בכ"מ סמג שס ש"ע י"ד סי' קכד סעיף יא:

רבינו חננאל

ל) משיקפה. ולרבא דלא שני ליה (ביין) [בין] נסך למעשר. מוקי לה בתלתא תנאי. חד בתלתא תנאי. חד משירד לבור ותרי תנאי אליבא דרבי עקיבא. חד תני משיקפה. וחד תני משישלה: פיסקא מה שבבור אסור והשאר מותר. אמר רב הונא לא שנו כי השאר מותר אלא בשלא החזיר גרגותני אלא בשלא החדרו גוגותני לגת. פי' גרגותני דקתני הכא כגון כפיפה של . גמי שמניחה על פי הגת בעת שמקלח היין בירידת הבור כדי להחזיר בגת החרצנים והזגין היוצאין עם העמוד של יין כדי שיהא היין יוצא ויורד לבור ונשארין בכפיפה החרצנים והזגים ואם לא החזיר זה הגרגותני לגת ונגע העובד כוכבים לאו ונגע העובר כוכבים ביין הבור. הנשאר בגת מותר ואם החזירו הכל נאסר. ומקשי׳ מכדי האי . בנצוק. פי׳ בעמוד של יין הנמשך מן הגרגותני אל והוא מוצק כמין עמוד עומד מקרקעית הגרגותני עד היין שבכור ואמרינן ש"מ מהא דרב כי הניצוק כמו ייביי -חיבור הוא שחיבר היין יהבוד הוא שודבו היין שבגרגותני ונעשה יין נסך כיין שבבור. ודחינן לא לעולם נצוק אינו חיבור ובמה נאסר גרגותני זה בשפחסתו בורו. כגון שהקיא הבור יין בהרתחה ובא בגרגותני: ההוא ינוקא בר ו' שנין תנא . עבודת כוכבים בעו מיניה עבודה כוכבים בעו מיניה מהו לדרוך עם העובד כוכבים בגת אמר להו אי ציירה ידיה שרי. ניסוך רגל לאו שמיה ניסוך. עובדא בנהרדעא הוה דדרכו גת ישראל ועובד כוכבים ושהייה שמואל ג' רגלים ³) אי משכחנא תנא דשרי כר״ש דתנן . במתנית' כל אלו היה ואמרו :כר"ש שרינא (והשאר חסר):

א) נראה דנ"ל תני משירד לבור ולא תני משיקפה. ב) שייך לדף כז.

רבא מוקי לה בתלתא תנאי. וא״ת אמאי לא נקט רציעי לפי משנה אחרונה (ב) וי"ל דתנא דמשנה ראשונה ודמשנה אחרונה חד חשיב ליה ^{ה)} דמשנה אחרונה נמי התחיל לימשך קובעו למעשר: אבל אם החזיר גרגותני לגת אסור. פירוש

ולרבא דלא שאני ליה מוקים ליה כתלתא

לתוכו ומתוכו לבור כדי לסנן היין מזגין וחרלנין: אסור. אף מה שבגת: בנלוק. קילוח היורד מגרגותני לבור ומחבר הגרגותני ליין נסך שבבור: ש"מ נלוק חיבור. ולקמן בהשוכר את הפועל (דף עב:) פליגי בה: שפחסתו לנוחיתו. לקמן בהשוכר (שם): שפחסתו בורו. שנתמלה הבור עד שהגיע היין וטפח בשולי הגרגותני כמו פחסה בפניה (א) דכל הצלמים (לעיל מב.): בשים שנין. בן שש שנים: והא קמנסך בידיה. ומשנה אחרונה קתני חזרו לומר אין דורכין דס"ל כרב הונא [נה:] דמשהתחיל לימשך הוי יין: תלת ריגלי. שהיו מתקבלין לשמוע דרשה הלכות פסח בפסח הלכות עלרת בעלרת והלכות חג בחג:

ולרבא דלא שני ליה. מדאותבינא לעיל [ע״א] מעשר די מיין נסך דמתניתין

ושנייה רבא לא קשיא אלמא לא שני ליה דאי שני ליה לימא שאני

יין נסך דאחמירו ביה רבנן על כרחך מוקי לה כחלתא חנאי: גרגוסני. הוא סל גדול שקשור בלנור והיין יורד מן הלנור

בכל אים וין שבונו זה עיין לקמן דף עא ע"ב מוס' ד"ה הכא ובחולין דף לו ע"א תוס' ד"ה אמר: הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה שפחסתו וכו׳ פחסה בפניה דלעיל

לכנונים נונחון. לבי משנה ד"ה רבא וכוי לפי משנה אחרונה דלמשבה אחרונה נמי התחיל לימשך קובעו למעשר וי"ל דתנא וכו" חשיב ליה הס"ד: (ג) ד"ה אבל וכו׳ כר׳ יהודה דאמר מין: (ד) ד"ה גרגותני וכו׳ ומדלא מפרש ליה הכי פשיטא: (ה) ד"ה מהו וכו׳ שעל ידי מעשה. נ״ב מותר לו לכתחלה לדרוך עם העובד כוכבים בדליירנא להו לידיה וע"ל ר"פ השוכר בד"ה שכרו :בדף סב ע"ב

מוסף רש"י

ריגלי. לשאול זלתא הלכה לחכמים הנאספים לרגל (חולין עוז.) שהיו תלמידי חכמים נקבלים לשמוע דרשה הלכות פסח נשסח, ובתשובת הגאונים מנאתי כל הנך ריגלי דאמוראי היינו יום שמת בו להמול מי הייתי יום במנע כל אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום שנה בשנה מתקבלים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב

תנאי: מה שבבור אסור והשאר מותר: אמר רב הונא לא שנו אלא שלא החזיר גרגותני לגת אבל "החזיר גרגותני לגת אסור גרגותני גופה במאי קא מיתסרא בנצוק שש"מ נצוק חיבור כדתני ר' חייא שפחסתו צלוחיתו ה"נ שפחסתו בורו ההוא ינוקא דתנא עבודת כוכבים בשית שני בעו מיניה מהו לדרוך עם העובד כוכבים בגת אמר להו דורכין עם העובד כוכבים בגת והא קא מנסך בידיה ברציירנא להו לידיה והא קא מנסך ברגל יניסוך דרגל לא שמיה ניסוך ההוא עובדא דהוה בנהרדעא דדשו ישראל ועובד כוכבים לההוא חמרא ושהייה שמואל יתלתא ריגלי מ"ט אילימא משום דקסבר דאי

ל"ע דלפי" ראשון דאמרינן דאית ליה כאביי אין לפסוק כוותיה וכשאנו מחזירין בשוגג גרגותני לגת יש לבטל יין הגרגותני בעינבי דגת דאנן סבירא לן דבתר שמא אזלינן וא"ת לפר"ת דמפרש לקמן בפ"ב (דף עג. גד"ה יין) סתם יין נסך בששים כשאר איסורין שבתורה אם לא נודע שנחנסך לעבודת כוכבים א"כ למה יאסור החזרת גרגותני דמסתמא יש ששים בחרצני הגת ממה שבגרגותני ואפילו אם יסבור כאביי יהא מותר וי"ל דרב הונא כרב רביה ס"ל דאמר בפ' גיד הנשה (חולין דף ק.) דס"ל כרבי יהודה (ג' ואומר מין במינו במשהו ° בכל איסורין שנתורה: גרבורתני גופה במאי מיתסרא בנצוק ש"מ נצוק חיבור. וא"ת א"כ מה שנגת היה לנו לאסור מטעם נלוק וי"ל דשאני הכא דהוי נצוק בר נצוק דמגת לגרגותני הוי נצוק אחד ומגרגותני לבור נצוק שני ומכאן פסקו הריב"ן והרשב"ם ור"ת בשם רש" דאפי׳ למ״ד דנצוק חיבור מ״מ נצוק בר נצוק כי הכא אינו חיבור וא״מ והא אין כאן רק נצוק אחד דכיון שהגרגותני עשוי נקבים נקבים א״כ נופל בודאי מן הגת לבור וי״ל דכיון דנקבי הגרגותני אינם עשויים ביושר אלא מן הלדדין א״כ לאו חד נלוק הוא ומעשה בא לפני רש"י בעובד כוכבים ששפך יין מן הקנקן לכוס שאו נאסר היין שבכוס משום דמאי דנפיק לבראי גזרו ביה רבנן כדלקמן בפ"ב (דף עב:) והיין שבקנקן נאסר נמי מטעם נלוק ואח"כ משך ישראל יין מן החבית לקנקן 0 (ונתנו ליין שבחבית) והחירו רש"י ונותן טעם משום שהיין שבקנקן אינו נאסר אלא מטעם נצוק וא"כ הוי היין שבחבית נצוק בר נצוק והר"י בר"מ היה דוחה ראיה זו כי לעולם אימא לך נצוק בר נלוק חיבור והא דלא אסרינן הכא יין שבגת משום נלוק היינו טעמא דמה שבגת אינו נקרא עדיין יין ואינו נחשב אלא כמיא בעלמא חדע דהא אינו נאסר במגע עובד כוכבים וא"ת אם כן גם אותו שבגרגותני אמאי אסור שאינו נקרא עדיין יין לפי משנה ראשונה דקאמרינן עד שירד לבור דלדידיה קיימינן השתא וי"ל דלא דמי כי מה שבשולי הגרגותני מתחתיו הוי בכלל מה שבבור להיות יין גמור ולכך יאסר מטעם נצוק וכ"ש דאי נגע ביה עובד כוכבים דהוי נאסר במגעו וא"ח א"כ מנא ליה לתלמודא דנאסר הגרגוחני מטעם נצוק דלמא נאסר מטעם דנגע ביה עובד כוכבים בגרגותני מתחתיו בקילוחו וי"ל דא"כ ה"ל לרב הונא לפרושי במילחיה אבל החזיר גרגותני שנגע בו עובד כוכבים לגת אסור ומדלא מפרש ליה (ד) פשיטא ליה לחלמודא דמטעם נצוק קאמר ועוד קשיא לפי מה שפירש במתני׳ גבי והשאר מוחר שאינו נאסר במגע רק מה שבבור א"כ היאך נוכיח מכאן דנצוק בר נצוק אינו חיבור דלמא לעולם חיבור ושאני הכא משום דודאי אין לגרגוחני לחבר מה שבגת לבור כיון שיש לו דין בפני עלמו שהרי אינו בכלל מה שבגת דגרגוחני אסור בנגיעת עובד כוכבים בבור ומה שבגת אינו נאסר במגע עובד כוכבים אבל לפירוש רשב"ם שפי" מה שבבור נאסר בלא נגיעת עובד כוכבים מטעם כחו של עובד כוכבים בכוונה ומיהו אותו שבגת אינו נאסר מטעם כחו של עובד כוכבים בכוונה כיון שאינו נקרא עדיין יין וגם הקילוח שבין גרגותני עד הבור אינו נאסר מחמת כחו מדע דאם לא כן היכי מוכיח דהגרגותני נאסר בנצוק דלמא מטעם כחו של עובד כוכבים הוא אלא ודאי אין כח העובד כוכבים אוסר אלא מה שבבור דוקא מיהו מטעם נלוק אסרינן מה שבגרגותני דהא אמרינן לקמן בכ׳ בחרא (דף עב:) בגואי דמנא לא גזור רבנן ה״מ למ״ד נלוק אינו חיבור אבל למ״ד נלוק חיבור נאסר מה שנשאר בגואי דמנא וא״ל מ״ש גרגותני מגת ליאסר בנלוק אלא לאו ש"מ נצוק בר נצוק אינו חיבור ויש לפרש דברי רב הונא הכי לפי' זה לא שנו אלא שלא החזיר גרגותני לגת כי אז מה שבבור אסור ולא העליון שנגע ע״י הקילוח כי הגרגותני מפסיק והוי נצוק בר נצוק אבל החזיר גרגותני לגת אסור העליון ע״י תערובתו של התחתון ולפי זה א"ל להזכיר מגע עובד כוכבים כלל לא כאן ולא במשנתנו. מעשה בא לפני רבי מנחם זל"ל בחבית שכלה היין עד הברוא והגביה העובד כוכבים לגדו החבית ובאותה שעה משך ישראל את הברוא וקילח היין בקנקנו של ישראל והתיר יין הנשאר בחבית ואסר אותו שיצא לחוץ דהכי אמריגן בהשוכר (לקמן דף עב:) המערה מחבית לבור קילוח היוצא מחבית ולמטה אסור ומוקמינן לה בעובד כוכבים המערה ופרכינן אי הכי אפי׳ דגוה דדנא נמי לימסר ומשני דכח דעובד כוכבים דרבנן ההוא דנפק לבראי גזרו ביה רבנן דבחבית לא גזרו ביה רבנן הלכך שרי מה שבתוך החבית וא"ת הא אמר רב חסדא לקמן (דף עב:) כי כייליתו חמרא קטיפו קטופי ולא בקילוח אלמא משמע דאי נפיק בקילוח הוה אסור יין הנשאר בחבית ע"י נצוק הא לא קשיא דהתם שפיר דהיין שבכלי העובד כוכבים היה יין נסך גמור התם ודאי אי לא מקטיף קטופי נאסר היין שבתוך החבית ע"י נצוק שהקלוח מקלח חוך יין נסך שהוא בכלי של עובד כוכבים אבל הכא שהיין שבתוך הכלי אין בו איסור יין נסך גמור אלא מכח עובד כוכבים לא נאסר ההוא דלא נפיק לבראי מטעם נצוק שנחחבר ליין הנאסר ע"י כח עובד כוכבים דלא הוי נלוק ליין נסך ממש: שבוד מינה גצוק חיבור. תימה אין ה"נ לצהדיא אמר רב הונא (לקמן דף עב.) נלוק וקטפרס חיבור ליין נסך ואומר ר"ת דרב הונא הדר ביה ומכח ראיה זו פסק שגם חד נלוק אינו חיבור כמו שנפרש לקמן € אי״ה: בוהן לדרוך עם העובד בובבים בגת. יש לדקדק מדלא שאלו מהו לדרוך עובד כוכבים עם ישראל משמע שהגת של עובד כוכבים ולא להחיר בשחיה שאלו אלא לענין היתר הנאה קא מיבעיא ליה ומיירי נמי בדצייר ליה לידיה כמו שמפרש והכי קא מיבעיא ליה אי ניסוך דרגל הוי ניסוך וליאסר בהנאה אי לא וצ"ל (ה) שע"י מעשה שאלו דאי לפסוק הלכה שאלו היה לו להשיב אין דורכין כמשנה אחרונה אלא ודאי על מעשה שאלו ופשט לו כמשנה אחרונה כדפרי׳ ואם חאמר כיון שהגת התחיל לימשך א״כ הוי יין ® (נסך) גמור לפי משנה אחרונה ולמה לא יאסר יין הגת בהנאה למ״ד נלוק בר נלוק חיבור ע״י יין הבור שהוא אסור בהנאה וי״ל דנלוק כי האי שאין העובד כוכבים נוגע עחה בבור ואינו עסוק אלא בדריכה לא אסרו בהנאה תדע דאמרינן לקמן פ"ב (דף עד.) יין ביין ימכר לעובדי כוכבים חוץ מדמי יין נסך שבו אלמא אפי׳ נחערב לגמרי לא אסרינן בהנאה אבל ודאי אי נגע בסוף הקילוח הוי כאילו נגע בעליון ואסור בהנאה: הדה עובדא בנהרדעא בו'. אומר ר"י דלא הוה ממש דומיא דעובדא דינוקא דההוא ינוקא לא הוה שקיל וטרי אלא למישרא ליה בהנאה כי הבור היה של עובד כוכבים ולא שרי אלא בהנאה ושמואל להתיר אף בשתיה קאמר לפי שהבור היה של ישראל אלא דומיא דידהו הוה דהוה הניסוך רק ברגל: